

Seletuskiri

Ülevaade Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu 22.-23. mai 2025. a istungist

Euroopa Liidu (EL) konkurentsivõime nõukogu siseturu ja tööstusministrite kohtumisel 22. mail 2025. a toimuvad ministrite arutelu konkurentsivõime suurendamise üle – ELi poliitika kohandamine traditsiooniliselt tugevate tööstusharude jaoks. Samuti toimub arutelu ettevõtlussõbraliku õigusruumi saavutamise üle ning riigihangete üle. Komisjon tutvustab EL ühtse turu strateegiat. Kokkulepe üldises lähenemisviisis soovitakse saavutada siseturu infosüsteemiga ühendatud avaliku liidese kohta töötajate lähetamise deklareerimiseks. Muude päevakorrapunktide all annab eesistuja ülevaate hilinenud maksete, Euroopa piiriüleste ühenduste, kriisiohje sundlitsentsimise, mänguasjade ohutuse, detergentide ja pindaktiivsete ainete õigusaktide hetkeseisust. Järgmine eesistujariik Taani tutvustab oma tööprogrammi. Lõunaarutelu keskendub haldustakistuste kõrvaldamisele SMETi projekti põhjal, mis käsitleb töötajate lähetamist piiriüleste teenuste osutamise raames.

Kosmoseministrite poolt on 23. mail kavas kiita heaks järeldused satelliidiandmete, eelkõige Maa seireandmete kasutamise kohta elanikkonnakaitses ja kriisihalduses. Toetame järelduste heakskiitmist. Samuti arutavad ministrid kosmoseandmete vastupanuvõime, julgeoleku ja kriisiohje suurendamise üle ELis. Järgmine eesistujariik Taani tutvustab oma tööprogrammi kosmosevaldkonnas. Infopunktina on tõstatatud ka kosmose vastupanuvõime ja turvalisus.

Eesti lähtub aruteludes varasematest Vabariigi Valitsuse seisukohtadest. Pikemalt on käsitletud arutelupunkte.

Kohtumisel esindab Eestit Eesti Alalise esinduse asejuhi kohusetäitja Katry Ahi.

Ülevaate on koostanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi EL ja rahvusvahelise koostöö osakonna vanemnõunik Evelin Tõnisson (evelin.tonisson@mkm.ee, 625 6353); EL ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Triinu Nurmjõe (triinu.nurmjoe@mkm.ee, 526 6860); ettevõtlus- ja tööstusosakonna tööstusvaldkonna rahvusvahelise koostöö nõunik Pedro Pokk (pedro.pokk@mkm.ee, 5787 3098); ettevõtlus- ja tööstusosakonna piiriüleste teenuste nõunik Svetlana Štšur (svetlana.stsur@mkm.ee, 715 5822); digimajanduse osakonna parema õigusloome ja EL ühtse digivärava nõunik Külliki Lugenberg (kylliki.lugenberg@mkm.ee, 5192 6177); ning innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna kosmosevaldkonna juht Paul Liias (paul.liias@mkm.ee, 625 6341). Valdkonna eest vastutav asekancler Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis on Sandra Särav-Tammus (sandra.sarav@mkm.ee, 639 7617).

22. mai 2025

SISETURG JA TÖÖSTUS

1. Konkurentsivõime suurendamine – ELi poliitika kohandamine traditsiooniliselt tugevate tööstusharude jaoks

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: poliitiline arutelu

Arutelu keskendub traditsiooniliselt tugevate tööstusharude (nt auto-, terase-, keemia- ja masinatööstus ja muud sageli energiamahukad tööstused) keerulisele olukorrale, mis tuleneb kõrgetest, volatiilsetest ja liikmesriigiti erinevatest energiahindadest, käimasolevast roheüleminekust, tehnoloogilise arengu mahajäämusest, suurenenud konkurentsist kolmandate riikide poolt ning kasvavatest geopoliitilistest pingetest. Töötlev tööstus andis veerandi ELi ettevõtlusmajanduse netokäibest – 2022. a oli see 9,8 triljonit eurot. 2022. aastal andis see tööd ligikaudu 30 miljonile inimesele ja andis 2,4 triljonit eurot lisandväärtust. Töötleva tööstuse panus ELi tööhõivesse on 18,7 %.

Nende sektorite konkurentsivõime ja ärimudelite elujõulisus on täna surve all, mis on tingitud kõrgetest, volatiilsetest ja lahknevatest energiahindadest liikmesriikides, käimasolevast rohepöördest, mahajäänud tehnoloogilisest arengust, tihedamast konkurentsist kolmandate riikidega, kasvavatest geopoliitilistest pingetest ja ülemaailmselt võrdsete võimaluste vähenemisest.

29. jaanuaril 2025 avaldatud **konkurentsivõime kompassis**¹ on esitatud uus tegevuskava Euroopa dünaamilisuse taastamiseks ja ELi majanduskasvu hoogustamiseks. 26. veebruaril 2025 esitatud **puhta tööstuse kokkuleppes**² (CID) pakuti välja meetmed konkurentsivõime ja CO₂-heite vähendamise ärimudeli tugevdamiseks Euroopas. Need hõlmavad meetmeid parandamaks juurdepääsu rahastamisele, mis on selliste investeeringute sobiva taseme tagamiseks ülioluline. Riiklikud riskide vähendamise vahendid on erainvesteeringute ligimeelitamiseks hädavajalikud. Rohepöörde saavutamisel on oluline roll ka ELi rahastamismehhanismidel ja avaliku sektori investeeringutel. Seetõttu on CID eesmärk kaasata täiendavaid erainvesteeringuid, lihtsustades programmi "InvestEU" ja suurendades selle riskivõtmisvõimet, töötades välja parema ja ühtlustatud protsessi üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide jaoks ning kaasates rohkem Euroopa Investeeringupanka (EIP). Komisjon valmistab ette uut puhta tööstuse riigiabi raamistikku (CISAF), mis võetakse kasutusele 2025. aasta keskel ajutise kriisi- ja üleminekuraamistiku asemel, et pakkuda paindlikku, paindlikku ja investeeringuid soodustavat keskkonda, hõlbustades ettevõtete jõupingutusi puhtale tehnoloogiale üleminekul. Sellega seoses on oluline vältida turumoonutusi ja tagada ühtsel turul võrdsed võimalused, et tagada võrdsed võimalused puhta tööstuse arendamiseks kõikides liikmesriikides. Samuti esitas komisjon taskukohase energia tegevuskava, mis sisaldab meetmeid energiavarustuse kulude vähendamiseks, puhta energia ja võrkudega ühendamise lubade kiirendamiseks, energialiidu lõpuleviimiseks, gaasiturgude parandamiseks, investeeringute ligimeelitamiseks, kapitali kaasamiseks üleminekuks, varustuskindluse edendamiseks ja stabiilsemate hindade tagamiseks.

Ministrite aruteluküsimused:

- *Millised ELi poliitikavaldkonnad vajavad oma eesmärkide saavutamiseks pragmaatilisemat lähenemisviisi, suurendades samal ajal traditsiooniliselt tugevate tööstuste konkurentsivõimet? Eelkõige, kas ja kuidas tuleks kohandada ELi CO₂-heite vähendamise eesmärkide saavutamise trajektoori traditsiooniliselt tugevate tööstuste jaoks?*
- *Millised on kitsaskohad ja puuduvad taristud, mida on vaja selleks, et Euroopa traditsiooniliselt tugevad tööstused saaksid kaksikülemineku võimalused täielikult ära kasutada?*

Eesti põhisõnumid:

ELi tööstuse arendamiseks tuleb tugevdada ühtse turu konkurentsivõimet ja vähendada ELi strateegilisi sõltuvusi. Toetame meetmeid, mis keskenduvad:

- Tugeva ja toimiva ühtse turu edasiarendamisele - tuleb kaotada takistused piiriüleseks tegutsemiseks. Tuleb arendada tehnoloogilist võimekust sealjuures investeerides kaksikpöörde saavutamisse, andmemajandust, oskusi, kiirendada loamenetlusi ELi uute puhaste tehnoloogiate investeeringute tegemiseks, teha samme konkurentsivõimelise hinnaga puhta energia tagamiseks ja tagada energia ja digitaristute toimivus ja turvalisus.
- Ausa konkurentsil ja võrdsete võimaluste tagamiseks EL ühtsel turul peab riigiabi olema piiratud ja sihipärane. Oleme valmis toetama riigiabi reeglite lihtsustamist ja riigiabi menetluste kiirendamist, sealjuures puhaste tehnoloogiate väljatöötamisel, taastuvenergiast ja tööstuse dekarboniseerimiseks, kuid tavareeglite raames. Riigiabi menetlused peavad olema lühemad, et kiirendada uute tehnoloogiate turule jõudmist.
- Peame tugevdama usaldusväärseid partnerlussuhteid ja vähendama kriitiliste materjalide, tehnoloogiate, taristu ja tarneahelatega seotud sõltuvust ja riske avatud maailmas ning laiendama EL juhtrolli standardiseerimises globaalsetele turgudele.

¹ [Competitiveness compass - European Commission](#)

² [Puhta tööstuse kokkulepe - Euroopa Komisjon](#)

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2023–2025 (heaks kiidetud 22. juuni 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühtse turu tuleviku kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 16. oktoobri 2024. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. novembri 2024. a istungil).*
- *Eesti seisukohad kliimaneutraalse tööstuse algatuse kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 27. juuni 2023. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 7. juuli 2023. a istungil).*
- *Täiendatud Eesti seisukohad kliimaneutraalse tööstuse määruse kohta (heaks kiidetud 19. oktoobri 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa tööstusstrateegia paketi, eelnõu kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 18. juuni 2020. a istungil ja Riigikogu majanduskomisjoni 1. juuli 2020. a istungil ning Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 6. juuli 2020. a istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa tööstusstrateegia ajakohastamise kohta (heaks kiidetud 7. oktoobri 2021. a Vabariigi Valitsuse istungil ja Riigikogu majanduskomisjoni 19. oktoobri 2021. a ja Euroopa Liidu asjade komisjoni 22. oktoobri 2021. a istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu majandusjulgeoleku strateegia kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 23. novembri 2023. a istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise „Euroopa roheline kokkulepe“ ja Kliimaseaduse kohta - COM(2020) 80, COM(2019) 640 (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 5. juuni 2020. a istungil, kinnitatud Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonis 19.10.2020. a).*
- *Riigihangete strateegilised põhimõtted, kus on sees kestlikud see tähendab keskkonnahoidlikud, innovatsiooni toetavad ja sotsiaalseid väärtusi edendavad riigihanked. (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuskabineti 16. novembri 2023. aasta istungil).*

2. Nõukogu kui bürokraatiafilter – kuidas saavutada ettevõtlussõbralikke eeskirju õigusloomeprotsessi algusest peale

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: poliitiline arutelu

Arutelu keskendub EL Nõukogu rollile bürokraatia vähendajana ja ettevõtjasõbraliku ettevõtluskeskkonna loojana. Eesistuja kutsub arutelupaberis kaasa mõtlema, kuidas olemasolevaid parema õigusloome tööriistu paremini ja ulatuslikumalt ära kasutada ning kuidas teema eest vastutav konkurentsivõime nõukogu saaks toetada teisi nõukogu formaate parema õigusloome põhimõtete rakendamisel. Liigne ja killustatud õigusraamistik pidurdab innovatsiooni, tõstab ettevõtete kulusid ning raskendab uute turuletulijate ja piiriülese äritegevuse võimalusi. Ka Ülemkogu ja Euroopa Parlament on rõhutanud vajadust lihtsustada ELi õigusakte, vältida ülereguleerimist ja tagada, et eriti väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad ei kannaks ebaproportsionaalset koormust. Samuti tuleks juba algusest peale kujundada ettevõtjasõbralikud seadusandlikud ettepanekud, mitte neid hiljem lihtsustada. Ettevõtlusorganisatsioonid on väljendanud muret ootamatute muudatuste pärast õigusloomeprotsessis, mis võivad seada ELi ettevõtjad halvemasse olukorda võrreldes välisriikide konkurentidega. Üheks võimalikuks lahenduseks peetakse nõukogu tugevamat rolli nn bürokraatiafiltrina. Kuigi nõukogul on juba olemas vajalikud vahendid – nagu mõjuhindamised, VKE-testid ja komisjoni analüüsid –, ei kasutata neid sageli piisavalt. Peamisteks takistusteks on teadlikkuse puudus, aja- ja ressursside piirangud ning ebapiisav koostöö nõukogu erinevate koosseisude vahel.

Õigusliku koormuse vähendamiseks tuleb suurendada institutsioonidevahelist koordineerimist, hinnata muudatuste mõju ettevõtlusele süstemaatiliselt ja tugevdada varajast teabevahetust. See aitab luua selgemat, kulutõhusamat ja ettevõtjasõbralikumat ELi õigusraamistikku.

Ministrite arutelu keskendub peamistele probleemidele, mis takistavad nõukogul parema õigusloome põhimõtteid täiel määral rakendamast, ning kuidas saab nõukogu tõhusalt toimida bürokraatiafiltrina, et tuua ettevõtjatele käegakatsutavat kasu, edendades ettevõtjasõbralikku regulatiivset keskkonda. Eesti leiab, et parema õigusloome põhimõtteid saaks paremini rakendada ELi institutsioonide ja nõukogu töörühmade vahelise koostöö ja koordineerimise kaudu. Hea näide oli konkurentsivõime ja majanduskasvu töörühma (tööstus) 24. aprillil 2025

kohtumine, kuhu parema õigusloome töörühmade delegaadid kutsuti osalema aruteludes õigusaktide ja regulatiivsete katsetingimuste kumulatiivse mõju üle.

Eesti põhisõnumid

- ELis tuleb vähendada õigusloome mahtu ja keskenduda kehtiva õiguse paremale rakendamisele ning ELi õigusaktidest tuleneva bürokraatia, killustatuse, dubleerimise ja aruandluskohustuse vähendamisele.
- Iga õigusaktiga peavad kaasnema põhjalikud mõjuanalüüsid, et paremini arvestada ettevõtja ja avaliku sektori kulutustega, mis on seotud ELi õigusaktist tulenevate nõuete täitmisega. Mõjuhinnanguid tuleks läbi viia ka nõukogu tasandil õigusakti eelnõu oluliste muudatuste korral. Vajame ühist metoodikat kumulatiivse halduskoormuse hindamiseks.
- Koos õigusakti ettepanekuga peab Euroopa Komisjon esitama ka delegeeritud ning rakendusaktide eelnõud, et oleks võimalik hinnata õigusaktide kogumõju ja rakendatavust.
- ELi õiguse uute algatuste puhul tuleb lähtuda andmete ühekordse küsimise põhimõttest ja tagada, et andmeid on liikmesriigis ja liikmesriikide vahel võimalik taas- ja ristikasutada.

Eesti lähtub konkurentsivõime nõukogul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2023–2025 (heaks kiidetud 22. juuni 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühtse turu tuleviku kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 16. oktoobri 2024. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. novembri 2024. a istungil).*

3. Ühtse turu strateegia

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: komisjoni ettekanne

Euroopa Komisjon on lubanud esitada uus horisontaalne ühtse turu strateegia 21. mail 2025. Komisjon on välja toonud, et uus strateegia peab edendama teenuste piiriülest osutamist ja kaupade piiriülest liikumist. Komisjon soovib tagada, et kehtivaid eeskirju järgitakse täielikult, ning kõrvaldada olemasolevad regulatiivsed ja haldustõkked ning vältida uute tekkimist. Täna takistavad regulatiivsed ja haldustõkked jätkuvalt EL ühtse turu toimimist, teenuste piiriülest osutamist ning piiriülest kaubavahetust ja investeringuid. Erinevused õigus- ja halduskorras ühtsel turul muudavad ettevõtjate ning sealjuures VKEde, töötajate ja kodanike elu keeruliseks. ELis ei ole ka saavutatud majanduslikult oluliste äri-, ehitus- ja jaemüügiteenuste potentsiaali. Siseturul on jätkuvalt piiratud juurdepääs enam kui 5700 reguleeritud kutsealale, kus liikmesriigid nõuavad kutsequalifikatsioonide ametlikku tunnustamist. Seeläbi raskendab lubade andmise ja deklareerimise kord piiriülest teenuste osutamist ja investeerimist.

Eesti soovib, et strateegia sisaldaks konkreetseid samme kõige probleemsete barjääride kõrvaldamiseks rõhuasetusega teenustel. Valdav osa Eesti ettevõtetest on mikro- ja väikeettevõtted, kelle jaoks on 27 erireeglistikuga siseturul skaleerumine keerukam kui suurematel ettevõtetel Eesti EL 2023-2025 prioriteetide kohaselt töötame selle nimel, et luua tõhusalt toimiv siseturg, kus tuleb kaotada selle toimimist moonutavad riigiabi erandid ning vähendada haldus- aruandluskoormust.

Eesti võtab komisjoni ettekande teadmiseks.

Eesti lähtub konkurentsivõime nõukogul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteedid 2023–2025 (heaks kiidetud 22. juuni 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil).*
- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu ühtse turu tuleviku kohta (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 16. oktoobri 2024. a istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. novembri 2024. a istungil).*

4. Riigihanked – strateegilised eesmärgid ja edasised sammud

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: poliitiline arutelu

Riigihanked ELis moodustavad umbes 15% SKP-st, olles oluline osa siseturust. Neid reguleerib ELi õigusraamistik eesmärgiga tagada vaba konkurents, läbipaistvus ja võrdne kohtlemine. 2014. aasta reformiga hakati riigihanked kasutama strateegiliste avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks. Viimastel aastatel on riigihanked muutunud poliitiliseks tööriistaks, et edendada kestlikkust, innovatsiooni ja Euroopa strateegilist autonoomiat. Uued õigusaktid, nagu netonullheitega tööstuse ja ringmajanduse seadused, sisaldavad hankeid käsitlevaid sätteid. Euroopa Komisjon plaanib 2026. aastaks läbi vaadata riigihankedirektiivid, et neid ajakohastada ja tugevdada Euroopa eelistust strateegilistes sektorites. Samal ajal rõhutatakse vajadust lihtsustada eeskirju ja parandada konkurentsi, kuna riigihangete keerukus ja killustatus on kasvanud, vähendades tõhusust. Peamine küsimus on, kuidas tasakaalustada strateegilisi eesmärke (nt kestlikkus ja vastupanuvõime) konkurentsi, lihtsuse ja tõhususega. Samuti arutatakse, milline osa otsustest peaks jääma ELi tasandile ja milline liikmesriikidele. Eestis on kokku lepitud riigihangete strateegilised põhimõtted², millega on hõlmatud nii keskkonnahoidlikkus, innovatsioon kui sotsiaalpoliitika edendamine.

Ministrite arutelu keskendub sellele, kuidas tuleks riigihangete kaudu saavutada ja prioriseerida ELi mitmekordseid ja pidevalt arenevaid strateegilisi eesmärke (konkurents, kestlikkus, sh selle majanduslikud, rohelised ja sotsiaalsed aspektid, vastupanuvõime, innovatsioon, julgeolek, ohutus, konkurentsivõime). Samuti arutletakse, kas neid eesmärke tuleks prioriseerida ELi tasandil või peaksid hankijad säilitama teatud paindlikkuse otsustada, milliseid eesmärke ja kuidas saavutada, kooskõlas oma riiklike/piirkondlike strateegiatega.

Eesti põhisõnumid:

- Eesti näeb riigihanked olulise strateegilise vahendina meie riiklike eesmärkide saavutamisel. Eesti võttis riigihangete strateegilised põhimõtted vastu 2023. aasta novembris. Eesti eelistab strateegilistes riigihangetes järgmisi põhimõtteid: usaldusvärsus, keskkonnasõbralik, sotsiaalselt vastutustundlik, innovatsiooni toetamine, mõistlik ja riiklikke julgeolekuriske vähendav. ELis tunnustatakse riigihanked kui keskkonna- sotsiaal- ja innovatsioonipoliitika rakendamise vahendit, nende põhimõtete rakendamiseks on vaja selgeid juhiseid, lihtsamaid ja tõhusamaid menetlusreegleid ja praktilisi tööriistu hankijatele.
- Eelkõige peaks riigihangete mitmeid ja erinevaid ELi strateegilisi eesmärke saavutama riigihangete lihtsustamise, paindlikkuse suurendamise ja halduskoormuse vähendamise teel.
- Kestlikkuse (sh keskkonna, sotsiaalsed ja kerksuse) kriteeriume, aga ka muid hankealaseid sätteid, tuleks ühtlustada. Sektoraalfailide puhul ootame standardiseeritud sätteid. Uute reeglite koostamisel või vanade muutmisel tuleb arvestada vajadusega edendada lühikesi tarneahelaid, julgeoleku tagamist riigihangetes ja innovatsiooni.
- Juhul kui riigihangetes on vastandlikud eesmärgid (nt keskkond vs eelarve), siis peaks hankijatele võimaldama eesmärkide seadmise kaalumist.
- Soovime paindlikke sätteid, mis võimaldavad siseriiklikult kohaneda pidevalt muutuvate poliitiliste prioriteetidega, samal ajal võttes arvesse riiklike strateegiaid ja huvisid. Hankijatele peab säilima paindlikkus riigihankes eesmärkide seadmisel.
- Peame oluliseks, et EL raamistik arvestaks väiksemate liikmesriikide halduskoormust ja turgude mahupiiranguid, toetades samal ajal innovatsiooni ja koostööd erasektoriga. Puhta tööstuse kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks on oluline, et riigihangete kaudu luuakse turg uutele tööstuslikele rohetehnoloogiatele, mille puhul erasektor vajab esimesi turulepääsu võimalusi.
- Hanked peavad vastavama riigi julgeolekuhuvidele ja liitlassuhete prioriteetidele (nt NATO standardid).

Eesti lähtub arutelul järgmisest seisukohtadest:

- *Riigihangete strateegilised põhimõtted, edasine tegevuskava heaks kiidetud 16. novembri 2023. a Valitsuskabineti nõupidamisel;*
- *Eesti Euroopa Liidu poliitika prioriteetid 2023–2025 (heaks kiidetud 22. juuni 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil).*

5. (võim.) Määrus siseturu infosüsteemiga ühendatud avaliku liidese kohta töötajate lähetamise deklareerimiseks ja määruse (EL) nr 1024/2012 muutmise kohta

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: üldine lähenemisviis

Euroopa Komisjon avaldas 13. novembril 2024 ELi siseturu infosüsteemiga (*Internal Market Information System – IMI*) ühendatava avaliku liidese määruuse ettepaneku, millega on kavas luua EL ülene avalik liides ehk veebiportaal lähetatud töötajate deklareerimiseks ja samuti töötada välja selle juurde kuuluv ühine elektrooniline lähetusdeklaratsiooni standardvorm. IMI-süsteemiga ühendatav avalik liides on tehniline tööriist, mille komisjon teeb liikmesriikidele vabatahtlikuks kasutamiseks kättesaadavaks. Kui liikmesriik otsustab võtta kasutusele avaliku liidese, siis peavad teistes liikmesriikides asutatud teenuseosutajad hakkama selle kaudu esitama lähetusdeklaratsioonide vastuvõtva liikmesriigi pädevatele asutustele. See tähendab, et liikmesriigi territooriumile töötajat lähetaval teenuseosutajal tuleks täita ühisel standardvormil põhinev lähetusdeklaratsioon avalikus liideses.

Eesti toetab kokkuleppe saavutamist üldises lähenemisviisis.

Eesti lähtub konkurentsivõime nõukogul järgmisest seisukohtadest:

- *Eesti toetab määruuse üldisi eesmärke: siseturu toimimise edendamine, lähetatud töötajate õiguste kaitse hõlbustamine, ettevõtjate jaoks töötajate lähetamise deklareerimise lihtsustamine, nii teenuseosutajate kui ka riiklike pädevate asutuste halduskoormuse vähendamine ning riiklike pädevate asutuste halduskoostöö tugevdamine ja lähetatud töötajate töötingimuste täitmise üle järelevalve lihtsustamine.*
- *Tähtis on, et avaliku liidesega liitumine jääb liikmesriigile vabatahtlikuks. Liikmesriigil peab säilima võimalus soovi korral jätkata riigisisese lähetatud töötajate deklareerimissüsteemi kasutamist.*
- *Peame oluliseks paindlikkust avaliku liidese kasutuselevõtmisel ja kasutamise lõpetamisel.*
- *Toetame määruuse põhimõtet, mille kohaselt liikmesriik võib otsustada mitte küsida teenuseosutajatelt kõiki elektroonilisel lähetusdeklaratsiooni standardvormil sisalduvaid andmeid.*
- *Peame oluliseks selget, läbipaistvat ja liikmesriike kaasavat menetlust ühise lähetusdeklaratsiooni standardvormi ajakohastamisel.*
- *Eesti seisukohad lähetatud töötajate e-deklaratsiooni määruuse kohta (heaks kiidetud 2. jaanuari 2025. a Vabariigi Valitsuse istungil ning kinnitatud 31. jaanuari 2025. a Riigikogu EL asjade komisjoni istungil).*

6. Lõunaarutelu keskendub haldustakistuste kõrvaldamisele SMETi projekti põhjal töötajate lähetamise osas piiriülese teenuste osutamisel. ELis on teenuste vaba liikumine üks siseturu alustalasid, kuid töötajate lähetamist teenuse osutamisel takistavad keerulised ja riigiti erinevad haldusnõuded. Need tekitavad ettevõtetele suuri kulusid ja ebakindlust, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtetele. See pidurdab ELi teenuste turu arengut ja kahjustab konkurentsivõimet. 2021 käivitatud SMET (EL ühtse turu jõustamise tööühm - *Single Market Enforcement Taskforce*) püüab leida lahendusi halduskoormuse vähendamiseks, säilitades samas töötajate õiguste kaitse. Projekt on tuvastanud kaheksa parimat tava, kuid nende rakendamine on olnud piiratud, eriti meetmete osas, mis võimaldaksid teatud juhtudel lihtsustatud või lühiajalist töötajate lähetamist. Paljud liikmesriigid ei ole olnud valmis isegi väikesteks muudatusteks seadustes. Kolm ja pool aastat pärast projekti algust seisab SMET teelahkmel – tuleb otsustada, kuidas projektiga jätkata.

Ministrid keskenduvad nõukogul küsimusele, kas tuleks kavandada riikliku tasandi meetmeid, et rakendada paremini parimaid tavaid ning viia SMET projekt piiriülese teenuse osutamise valdkonnas edasi. Samuti arutletakse, kuidas anda SMET projektile uus hoog ja ületada probleemid, millega seisavad silmitsi töötajaid lähetavad piiriüleised teenusepakkujad, tagades samal ajal piisava töötajate kaitse.

2024. a toimus Eesti ja ühtse turu jõustamise rakkerühm SMET kahepoolne kohtumine, millega seoses oleme plaanimas ühe komisjoni soovitusel kasutuselevõttu: juhul kui Eestisse lähetatakse töötajaid, siis teatud madala riskiga sektorites (nagu jae- ja hulgikaubandus, finants- ja kindlustustegevus) tegutsevad tööandjad ei peaks edaspidi lähetusdeklaratsiooni esitama. See võimaldaks järelevalveasutustel keskenduda enam kõrge riskiga sektoritele, näiteks ehitus- ja töötlev tööstus. SMETi poliitilist toetust tuleks tugevdada mitte ainult lähetatud töötajate küsimuses, vaid laiemalt. SMETi edusammude ülevaated liikmesriikide pingutuste kohta tuleks esitada EL konkurentsivõime nõukogule.

23. mai 2025
KOSMOS

7. Järeldused satelliidiandmete, eelkõige Maa seireandmete kasutamise kohta elanikkonnakaitses ja kriisihalduses

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: Heakskiitmine

Järeldustes rõhutatakse kosmoseandmete suurt potentsiaali ELi kerkuse suurendamisel ja kriisihalduses. Nendes kutsutakse üles jätkama selles valdkonnas ELi võimekuste arendamist liikmesriikide vahelise koostöö ning parema andmekogumise ja -töötlemise kaudu. Järeldustes tunnistatakse satelliidiandmete kogumise kaitsmise tähtsust, eelkõige küberohtude eest, ning vajadust kehtestada meetmeid nii andmete kui taristu turvalisuse tugevdamiseks. Järelduste tekstis on töörühma tasandil kokkuleppele jõutud, läbirääkimistes suuri vastuolusid EL liikmesriikide seisukohtade vahel ei olnud.

Toetame järelduste heakskiitmist.

8. Kosmosepõhised andmed vastupanuvõime, julgeoleku ja kriisiohje suurendamiseks ELis

Päevakorrapunkti käsitlemise eesmärk: Arvamuste vahetus

Ministrite arutelu keskmes on satelliidiandmete kasutamise probleemid ja eelised, keskendudes julgeolekule, kerkuse meetmetele, tehisintellekti rakendustele andmetöötlemises ning Maa seire- ja satelliitnavigatsiooni ja satelliitsidesüsteemidest saadavale kosmoseallikate teabele. Näiteks puudub ettevõtete sõnul täna Euroopas toimiv kaugseire rakenduste turg ning teenuseid on raske eksportida.

Eesistujariik on ministrite aruteluks ette valmistanud kaks küsimust:

- 1. Kuidas saavad liikmesriigid tõhustada koordineerimist ja parandada piiriülest koostööd, et tagada Maa seireandmete tõhus ja turvaline kasutamine ja järjepidevad avalikud hoiatused hädaolukordadele reageerimisel, katastroofide ohjamisel ja elutähtsa taristu kaitsmisel ELi tasandil?*
- 2. Kuidas saab EL kasutada kosmosepõhiseid tehnoloogiasid, näiteks Maa seire osas, et tõhustada kriisidele reageerimist, parandada liikmesriikide ja erasektori teenusepakkujate vahelist koordineerimist ning tugevdada kodanike ja elutähtsa taristu ohutust, julgeolekut ja kerkust muutuvas geopoliitilises olukorras?*

Eesti seisukohad:

- Peame oluliseks, et EL pööraks Maa seireandmete tõhusa ja turvalise kasutamise valguses ka enam tähelepanu ja investeeriks senisest rohkem kosmosetaristu ning -teenuste küberturvalisusse, et tagada teenuste järjepidev toimepidevus.
- Eestile on tähtis kosmoseliikluse keskne korraldamine ELis, millesse Eesti saab kõige enam panustada andmevahetusplatvormide, andmetöötlemise, küberkerksuse ja e-teenuste kompetentsi kaudu.
- EL peaks toetama ja ergutama uute teenuste tarku tellijaid ja rakendajaid, et võtta kiiremini kasutusse uudeid rakendusi.
- Kosmosepõhiste teenuste laialdasema kasutuselevõtu saavutamiseks peaks EL korraldama EL tehnoloogiasektorile suunatud innovaatilisi hankeid, ning võtma esimese kliendina loodud teenused regionaalselt või üle Euroopa kasutusse.

Eesti lähtub kosmoseministrite aruteludel järgmistest seisukohtadest:

- *Eesti seisukohad Euroopa Liidu julgeoleku- ja kaitsevaldkonna kosmosestrateegia kohta (heaks kiidetud 15. juuni 2023. a Vabariigi Valitsuse istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 22. septembri 2023. a istungil);*
- *Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise „Tegevuskava sünergia kohta tsiviil-, kaitse- ja kosmosetööstuse vahel“ kohta (heaks kiidetud 27. mai 2021. a Vabariigi Valitsuse istungil ja Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni 14. juuni 2021. a istungil);*
- *Eesti kosmosepoliitika ja programm aastateks 2020-2027 (kinnitatud 20. aprillil 2020. a väliskaubandus- ja infotehnoloogiaministri käskkirjaga).*
- *Eesti julgeolekupoliitika alused 2023 (heaks kiidetud 24. jaanuari 2023 aasta Vabariigi Valitsuse istungil ning Riigikogu täiskogu 22. veebruari 2023 aasta istungil).*